

Odd Gunnar Skagestad:

Kongolandsbyen

Den 15. mai 2014 åpnet den såkalte "Kongolandsbyen" i Frognerparken. Dette kunstverket – nærmere bestemt en vaskeekte installasjon – skal minne oss om at det var slik våre angivelig rasistiske, xenofobe, uformuende og tilbakestående forfedre feiret Grunnlovsjubiléet for 100 år siden. Samt (som en uuttalt undertekst?) spørsmålet om vi er så mye bedre i våre dager...

Glupt tenkt, kan hende?

Men prosjektet har for lengst vakt iltre, negative reaksjoner – i utlandet så vel som her hjemme. Initiativtagerne har pådratt seg et gedigent forklaringsproblem, hvilket de burde ha forstått hele tiden. Når kunstnere beveger seg inn på slike sensitive områder som rasisme og nordmenns anstrengte forhold til minoriteter, blir det raskt komplisert. Og denne "Kongolandsbyen" er bare det ferskeste eksempelet på hvor kleint det kan bli når denne problematikken behandles med kunstneriske virkemidler som ironi, tvetydighet eller overdrivelse.

Blant tidligere skrekkeeksempler med umiskjennelig *déjà-vu*-preg skal spesielt nevnes et TV-program på NRK våren 1970, hvor man hadde samlet en gruppe utlendinger som skulle få luften sine meninger om forhold her til lands. Blant annet fikk gjestene kommentere noen sekvenser som ble vist fra Einar Øklands skuespill "Georg, sit du godt?" Her fikk man se en nordmann som bedrev en nesegrus smisking for en mørkhudet person, som på sin side utstøtte uforståelige lyder ("Blupp! Blubbe!"). De utenlandske programdeltagerne syntes det var en riktig usmakelig og plump forestilling, og det oppstod en høyst pinlig stemning. Programlederen prøvde fortvilet å forklare deltagerne at hensikten jo slett ikke hadde vært å latterliggjøre mørkhudede utlendinger, men tvertom å vise et utsøkt eksempel på subtil norsk selvironi! Til ingen nytte – et slikt budskap var for søkt til å ha troverdighet.

Dette var lenge før Twitter og #SomeoneTellNorway, så NRK opplevde så vidt vites ingen negativ seerstorm for denne flausen. Men at omverdenen nå reagerer på at vi feirer vår Grunnlovs 200-årsjubileum med en "Kongolandsby", burde ikke forbause noen.